د جواهراتو لړۍ ۲

د سپينو زرو خبرې

نبوي احاديثو کې د اميرالمؤمنين

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويناوې

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب ځانګړنې :

د کتاب نوم	::	عبدالله بن مبارک رحمه الله وېناوې
لیکوال	::	ابو رمان مولوي محمد غني فاروقي
کمپوز	::	مولوي موسی فانت
ډیزاین چارې	::	مجیب الله غریب دوست
خپرندوی	::	باور خپرندویه ټولنه
لومړی چاپ	::	1401 هـ ش
د خپرونو لړ	::	105
چاپ شمیر	::	۱۱۰۰ ټوکه

د چاپ حقوق له باور خپرندویه ټولنې سره خوندي دي.

باور کتاب پلورنځی، لاندیني پوړ، اسحق زی مارکېټ، بزازي څلورلارې، جلال اباد

اړیکه: 077-2702004 , 078-7730005 , 079-5353610

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

د عبیدالله فاروقي مېرمن، نشوه فاروقي ته!

په دې هیله چې د قرآن او سنت عقیده پر نفسي خواهشاتو ونه پلوري.

م. فاروقي

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواهرات

الحمد لله رب العالمين وافضل الصلوة واتم التسليم على سيدنا محمد النبي الأمي المبعوث رحمةً للعالمين، وعلى اله وصحبه اجمعين.

وبعد:

د جواهراتو په لړۍ کې دا بل کتاب دی، چې د امیرالمؤمنین فی الحدیث، عبدالله بن مبارک رحمه الله پر هغو خوږو، ارزښتمنو او گرانبیه مواعظو سینگار دی، چې یاد امام به پرې د خلکو اصلاح او هر اړخیزه روزنه کوله.

د ابن مبارک رحمه الله مواعظ او بېلابېلې ویناوې د علم او حکمت له چینې نه سرچینه اخلي او دې کوچني کتاب کې ټول مواعظ او نصائح یې د ایمان، توحید او سنت پر خوشبو خوشبویه دي، د تقوی، توکل، اخلاص، قربانۍ او حقیقي زهد وږمې ترې خپرېږي او هره خبره یې د مؤمن د زړه ودانۍ ته لاره پیدا کوي، ابن مبارک رحمه الله په دې باب کې دومره (ثقه) دی، چې د کتاب په پاڼو کې به ولولئ، چې د سیدالتابعین حسن بصري رحمه الله د یوې وینا د کره کولو په موخه یې زر کیلو متره مزل کړی و، ځو خبره ځانته کره او یقیني کړي، ابن مبارک رحمه الله عالم، محدث، فقیه او شاعر و، په نبوي احادیثو کې شهرت یې له فقهې نه په شهرت کې زیات و او فقه کې یې له ادب نه شهرت زیات و، دې له هغو عالمانو څخه نه و، چې یواځې مواعظو ته ناست و، دا مواعظ ترې بېلا بېلو مناسبتونو کې اورېدل شوي دي او موږ ته په مستند ډول رارسېدلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تعالی دې موږ په هغو خلکو کې وشمېري چې له ګټورو خبرو ګټه ترلاسه کوي، په مینه او غور یې اوري، په عمل کې یې پیروي کوي او بیا یې نورو مسلمانانو ته رسوي، موږ هم په همدې هیله، احادیثو کې د امیرالمؤمنین فی الحدیث عبدالله بن مبارک رحمه الله مواعظ او نصائح له بېلابېلو مستندو عربي سرچینو د (برگ سبز تحفه درویش) په بڼه د خوږې پښتو په شاتو کې ستاسې مخې ته کېښودل، الله تعالی دې وکړي، چې ژوند او د ژوند په تګلاره کې مو د مثبت بدلون لامل شي.

رب تعالی دې هغو ټولو ته غوره بدلې ورکړي، چې د کتاب په چاپ کې یې ډول ډول مرستې کړي.

په مینه

ابو رمان محمد غني فاروقي

جلالکوټ

۱۴۰۱/۲/۲۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

د عبدالله بن مبارک رحمه الله پېژندنه او ځانګړنې:

امام ابو بکر احمد بن علي الخطيب البغدادي رحمه الله د تاريخ بغداد په اتم ټوک کې د عبدالله بن مبارک رحمه الله په اړه داسې ليکلي:

نوم يې عبدالله او د پلار نوم يې المبارک دی، اسم کنيه يې ابو عبدالرحمن المروزي او د بنو حنظله مولی و.

(۱۱۸) هجري کې يې زوکړه شوې.

- عبدالله بن مبارک رحمه الله خراساني، ثقه عالم او په احاديثو کې يې ثابت ځای درلوده، نېک انسان و، شعر يې هم ويل او د جامع علم څښتن و.

ابن مبارک رحمه الله د احاديثو او فقهې عالم و، په عربي ژبه پوره برلاسی و، د تاريخ علم يې زده و، سوداګري يې هم کوله او پوهېده پرې، د شجاعت او سخاوت څښتن و او د ټولو مذهبي ډلو په وړاندې يې محبوبيت لره.

- محمد بن عبدالوهاب الفراء به ويل: خراسان، د ابن مبارک، نضر بن شميل او يحيى بن يحيى په څېر نور عالمان نه دي راويستلي.
- ابو اسامه به ويل: عبدالله بن مبارک رحمه الله د نبوي احاديثو په عالمانو کې داسې مقام لري، څنګه مقام چې په خلکو کې امير المؤمنين لري.
- عبدالرحمن بن مهدي ويلي: امامان څلور دي سفيان ثوري، مالک بن انس، حماد بن زيد او عبدالله بن مبارک رحمهم الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله بن مبارک رحمه الله ددې امت لپاره ستر ناصح او د خير غوښتونکی دی.

❖ عبدالرحمن بن مهدي بغداد ته لاړ، هلته يې يو کور و، غوښتل يې چې هغه وپلوري، اهل الحديث (د حديثو عالمان) ورته را غونډ شو ورته يې وويل:

تا د سفيان ثوري سره ناسته کړې او احاديث دې ترې هم اوريدلي او د ابن مبارک نه دې هم اوريدلي، په دوی دواړو کې کوم يو غوره دی؟

عبدالرحمن بن مهدي ورته وويل: تاسې څه وايئ؟!

که سفيان ثوري ددې لپاره خپل ټول کوښښ او زيار په کار واچوي، چې يوه ورځ دې يې د عبدالله بن مبارک په څېر شي، بيا به هم پر دې چاره برلاسی نه شي.

❖ شعيب بن حرب وايي:

سفيان ثوري رحمه الله به ويل: دا مې ارمان دی، چې زما ټول عمر دې د عبدالله بن مبارک رحمه الله د يو کال په څېر شي يا دې د هغه د درېيو ورځو په څېر شي؛ مگر پر دې چاره برلاسی نه شوم.

❖ احمد بن عبدة وايي: سفيان ثوري او فضيل بن عياض او ځيني نور عالمان په مسجد حرام کې سره ناست و، ابن مبارک رحمه الله د يوې غونډې د لوري را څرگند شو، سفيان ثوري وويل: دا د ختيځ والو سړی دی، فضيل بن عياض وويل: دا هم د ختيځ والو، هم د لويديځ والو او هم د هغو ټول سړی دی، چې د ختيځ او لويديځ په منځ کې اوسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ عبدالرحمن بن أبو جميل وايي: موږ په مکه کې د ابن مبارک رحمه الله چاپېره ناست و، هغه ته مو وويل: د مشرق عالمه! موږ ته حديث ووايه!

هلته نږدې سفيان ثوري هم ناست و، زموږ دا خبره يې واوريده، ويي ويل: مړه شئ، دا د مشرق او مغرب دواړو عالم دی!.

❖ ابو الحسن عبدالوهاب بن عبد الحکم وايي:

عبدالله بن مبارک رحمه الله چې کله وفات شو، امير المؤمنين هارون الرشيد وويل: د عالمانو سردار وفات شو.

❖ ابو اسحاق الفزاري وايي: ابن مبارک رحمه الله د ټولو مسلمانانو مشر او سردار دی.

❖ ابن عيينه ويلي: د صحابه کرامو رضي الله عنهم او ابن مبارک رحمه الله په چارو او کړنلارو کې مقايسوي غور او نظر وکړ، د صحابه و بل کوم فضيلت مې پر ابن مبارک ونه ليد، پرته له دې چې صحابه د نبي صلی الله عليه وسلم د صحابيت او ملګرتيا اړيکه لري او د رسول الله صلی الله عليه وسلم په ملګرتيا کې يې غزاګانې کړې دي.

❖ ابراهيم بن شماس وايي: ستر فقيه او عالم مې ليدلي، ستر پرهېزګار مې ليدلی او هم مې د احاديثو ستر حافظ ليدلی، په خلکو کې ستر فقيه ابن مبارک رحمه الله دی، ستر پرهېزګار فضيل بن عياض رحمه الله دی او ستر حافظ وکيع بن الجراح رحمه الله دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ ابو وهب وايي: ابن مبارک رحمه الله پر داسې يو کس ورتېر شو چې هغه کس نابينا و، يانې د سترګو نظر يې له منځه تللی و، هغه کس ترې وغوښتل چې الله تعالی ته دعا وکړه، چې زما د سترګو نظر بېرته را وګرځي او ليدل پرې وکړی شم، ابن مبارک رحمه الله هغه لپاره الله عز وجل ته دعا وکړه، دعا يې قبوله شوه، ما وليدل چې هغه نابينا ته بېرته د سترګو نظر ورکړی شو.

❖ عبدالله بن مبارک رحمه الله (۱۸۱) هجري کال کې د (٦٣) کلونو په عمر وفات شو، د رمضان لس ورځې تېرې شوې وې او (هيث) کې خاورو ته وسپارل شو.

❖ فضيل بن عياض رحمه الله ويلي: عبدالله بن مبارک رحمه الله مې په خوب کې وليد، ترې مې وپوښتل کوم عمل دې ډېر غوره او ګټور وموند؟

ويي ويل: هماغه کار چې زه پکې وم، ما وويل: رباط او جهاد؟

ويي ويل: هو؛

ما وويل: څه درسره وشو؟

ويي ويل: الله عز وجل راته پوره بښنه وکړه او د جنتي مېرمنو اويا د ښايسته سترګو لرونکو حورو څخه يوې حورې راسره خبرې وکړې.(تاريخ بغداد، اتم ټوک، ۲۰۵، ۲۱٦ ص)

❖ استاد صالح احمد الشامي پخپل کتاب مواعظ الامام عبدالله بن مبارک کې د ده په پېژندنه، علميت، فقاهت، زيار او هر اړخيزو ځانګړنو کې ليکلي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله بن مبارک بن واضح الحنظلي، کنیه یې ابو عبدالرحمن، د مور نوم یې خوارزمیة دی، د خراسان مشهور ښار (مرو) کې په (۱۱۸) هجري کې زېږېدلی دی.
پلار یې نېک سړی و او د خپل مولی په باغ کې به یې کار کاوه، بادار یې یوه ورځ خپل باغ ته ورغی او مبارک صیب ته یې وویل: چې د انارو له ونې نه یو خوږ انار راوړه!
مبارک صیب ورته انار راوړ، هغه چې وڅکه، خوند یې تریو و.
بادار یې وویل: زه خوږ انار غواړم او ته راته تریو انار راوړې؟
خوږ انار راوړه!
مبارک صیب دا ځل د انارو بلې ونې ته ورغی له ونې یې انار راوشکاوه او د خپل بادار مخې ته یې کېښوده، هغه چې انار مات کړ او ویې څکه گوري چې دا هم تریو و.
له دې وروسته یې مبارک صیب ته وویل: ته خوږ او تریو انار نه پېژنې؟
مبارک صیب وویل: نه.
بادار یې وویل: دا ولې؟
مبارک صیب وویل: څکه یې نه پېژنم چې تر اوسه ما د باغ له انارو څخه هېڅ خوراک نه دی کړی، نو څنگه به خوږ او تریو انار وپېژنم.
د باغ خاوند ورته وویل: ولې ترې خوراک نه کوې؟
مبارک صیب ورته وویل: خوراک ترې څکه نه کوم چې تا ترې د خوراک اجازه راته نه ده کړې!
د باغ خاوند د ده له امانتکارۍ او ربښتینولۍ نه تعجب وکړ او ډېر زیات حیران شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د باغ خاوند پېغله لور درلوده او ډېرو خلکو ترې غوښتې وه، مبارک صيب ته يې وويل: مبارکه څوک درته ښه او مناسب ښکاري، چې زه ورته خپله دا لور ورکړم؟

مبارک صيب وويل:

د جاهليت د زمانې خلکو به د نسب خاوندانو ته لورګانې ورکولې، يهوديانو به د مال لپاره شتمنو ته ورکولې، نصاراو به ښکلا او جمال ته پام کاوه او ښکليو ځوانانو ته به يې لورګانې ورکولې او زموږ دا امت يې د دين لپاره، ديندارو خلکو ته ورکوي، د باغ خاوند د ده عقل او هوښيارتيا خوښه کړه او لور يې ورکړه.

همدا لامل و، چې ابن مبارک په يوې داسې کورنۍ کې منځ ته راغی چې پر تقوا او پرهېزګارۍ ولاړه وه، عبدالله د (مرو) په ښار کې را لوی شو، نوموړی د پياوړي ذکاوت خښتن و، له يو سړي نه يې يو ځل اورېده خطبه واورېده او سملاسي يې حفظ کړه او په هماغه مجلس کې يې بېرته واوروله.

(۱۴۱) هجري کال کې د علم د طلب لپاره ووت، ډېر سفرونه يې وکړ او د علم تر لاسه کولو، غزاګانو او سوداګرۍ لپاره ډېر وګرځېد.

حرمينو، شام، مصر، عراق، عربي جزيرې، خراسان او ځينو نورو هېوادونو ته يې هم علمي سفرونه کړي.

❖ ابن مبارک رحمه الله به سوداګري کوله او دا يې د دوو لاملونو پر بنسټ کوله:

۱: لومړی ددې لپاره چې خپل مخ پرې د خلکو په وړاندې د سوال او اړتيا نه وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ورځ ورته فضيل بن عياض وويل: ته موږ ته د زهد او کمښت غوره کولو حکم کوې او تا ګورو، چې سوداګريز توکي راوړې او ګټه ترې لاسته راوړې.

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: ابو علي، دا کار ددې لپاره کوم چې خپل مخ او عزت، عزتمن وساتم او د خپل رب په عبادت او اطاعت کې ترې مرسته تر لاسه کړم.

۲: د ابن مبارک رحمه الله د سوداګرۍ دويم باعث دا وو، چې پر عبادت کوونکو، زاهدانو او د علم پر طالبانو مالي لګښت وکړي، يوه ورځ يې فضيل بن عياض رحمه الله ته وويل: ابو علي که ته او ملګري دې نه وی سوداګري به مې نه وی کړی.

کېدی شي له دې خبرې يې مقصد دا وي، چې د سوداګرۍ چارو به يې پراختيا نه وی کړی يوازې دومره به وه، چې د ده لپاره به يې بسنه کوله.

❖ ابن مبارک رحمه الله سخاوت خوښاوه او سخي انسان و.

❖ شجاع او ځيګرورو، ډېرو غزاګانو او جهاًدونو کې يې برخه اخيستې وه او نور عالمان او زاهدان به يې هم د جهاد ليکو ته هڅول.

له يوې غزا نه وروسته چې را وګرځېد، (۱۸۱) هجري کې د رمضان په مياشت کې د (۶۳) کلونو په عمر وفات شو او (هيث) په بنار کې خاورو ته وسپارل شو.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۸ ص)

❖ د عبدالله بن مبارک رحمه الله په اړه د اهل علمو ګواهيانې او څرګندونې.

د ابن مبارک رحمه الله په اړه د محدثنيو او عالمانو د څرګندونو ډېره برخه مو د تاريخ بغداد نه اخيستې چې پيل کې (د عبدالله بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارک رحمه الله پېژندنه او ځانګړنې) سر لیک لاندې لیکل شوې دي، استاد شامي هم په خپل کتاب (مواعظ للامام عبدالله بن مبارک) کې د ده په اړه ځینې بېلګې را نقل کړي، چې ځینې یې په دې ډول دي.

❖ عبدالله بن یزید ویلي: امام اوزاعي رحمه الله راته وویل: عبدالله بن مبارک دې لیدلی و؟ ما وویل: نه، ویې ویل: که ابن مبارک رحمه الله دې لیدلی وی؛ نو د هغه پر لیدو به دې سترګې یخې، زړه او خوشحالې شوې وی.

❖ عبید بن حماد وایي: عطاء بن مسلم راته وویل: عبیده! ابن مبارک رحمه الله دې لیدلی؟ ما وویل: هو؛ ویې ویل: ما رأیت مثله ولا تری مثله.

❖ عمري به ویل: ابن مبارک رحمه الله ددې ستري چارې د سرته رسولو لپاره نبه وړ دی، یو سړي ورته وویل: د کومې چارې لپاره؟ عمري وویل: د امامت او مشرۍ لپاره.

❖ ابن معین رحمه الله به ویل: (ابن مبارک په نبوي احادیثو کې امیر المؤمنین دی).(سیر أعلام النبلاء، ۳۹۲/۸)

❖ عبدالله بن سنان وایي: ابن مبارک رحمه الله مکې ته راغلی و، زه هم په مکه کې وم، کله چې له مکې نه رخصتیده، سفیان بن عیینه او فضیل بن عیاض بدرګه او رخصت کړ، یو یې ویلي: دا د مشرق والو فقیه دی او بل یې ویلي: دا د مغرب والو فقیه او عالم دی.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۱۱/۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړیتوبونه پالل!

د عبدالله بن مبارک رحمه الله یوه ستره ځانګړنه دا هم وه، چې د ژوند په چارو کې یې لومړیتوبونو ته ارزښت ورکاوه او په عملي ډول یې پالل، د لومړیتوبونو په ترتیب او کټګورۍ کې یې لومړي دا زړه پورې بېلګه ولولئ:

له حج نه غوره صدقه؟!

یو ځل د حج د ادا کولو په موخه له کوره ووت، له ځینو ښارونو تېر شو، له دوی سره د سفر په بهیر کې یو مرغه هم و، هغه مړ شو، حکم وشو، چې دا مرغه دې هورې نږدې په یو ډېران وغورزولی شي، مړ شوی مرغه پر هماغه ډېران وغورزولی شو، عبدالله بن مبارک رحمه الله له ملګرو سره یو ځای بیا مزل پیل کړ، ملګري یې مخکې او نبوي احادیثو کې امیر المؤمنین عبدالله بن مبارک رحمه الله له هغوی وروسته روان و، کله چې پر هماغه ډېران تېریده، چې مړ شوی (مردار) مرغه پرې غورزول شوی و، ګوري چې ډېران ته نږدې له یو کوره پېغله جلۍ راووته، مردار شوی مرغه یې له ډېران نه را پورته او په څه شي کې را تاو کړ او په بیړه یې کور ته ننه ایسته، عبدالله بن مبارک رحمه الله د هغې د کور دروازې ته ورغی، ترې وپوښتل، د څه لپاره دې له ډېران نه مړ شوی (مردار) مرغه را پورته کړ او کور ته دې وېوړ؟

جلۍ ووېل: زه او ورور مې دلته اوسېږو، له موږ سره ددې لنګ نه پرته بل څه نشته، موږ د ورځې شپې د خوراک لپاره هم څه شی نه لرو، یوازې د همدغه ځیزونو نه د لوږې په مهال ګټه تر لاسه کوو، چې پر ډېران غورزول شوي وي، موږ له ډېرو ورځو راهیسې په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال اخته يو، ظالمانو مو مال په زور تر لاسه کړ او پلار يې راته ووژه.

ابن مبارک رحمه الله پر اوښانو سپرو ته حکم وکړ، چې بېرته ستانه شئ او خپل وکيل ته يې وويل: د خرچې لپاره څومره پيسې درسره شته؟

وکيل وويل: يو زر دينار راسره شته!

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: په شمېر شل ديناره ترې جدا کړه، چې د (مرو) ښار ته د بېرته رسېدو لپاره موږ ته بسنه وکړي او نور دې جلۍ ته ورکړه!

د سږ کال د حج نه دا صدقه موږ ته ډېره غوره ده (۹۸۰) دينار يې ټول هغې جلۍ ته ورکړل او له ملګرو سره د حج نه پرته خپل ښار ته را ستون شو.(البداية و النهاية، ۲۰۳/۱۰)

استاد شامي ليکلي:

د مردارې له خوړلو نه د پېغلې خلاصول او حاجت يې پوره کول، له حج نه ډېره غوره دي، دا د ابن مبارک رحمه الله رأيه ده، والله اعلم او دا د ابن مبارک رحمه الله فقه او په دين کې پوهه ده.

- ابن مبارک رحمه الله به ويل: يوه نوړۍ چې د وږي ګېډه پرې مړه شي، ماته د جومات له ودانولو ډېره غوره چاره ښکاري که څه هم چې يو کس په يوازې ډول جوړ کړی وي.
- پر لومړيتوبونو پوهيدل او تطبيقول يې دا د ابن مبارک رحمه الله فقاهت او ځانګړنه وه، د هغه وږي اړتيا پوره کول چې د لوږې مخنيوي لپاره څه نه لري، ځکه دا نږدې ده، چې فقر د کفر لامل

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، په داسې حال کې د فقير لوږه او اړتيا پوره کول د جومات له جوړولو ډېر غوره کار دی.

- دا شونې ده، چې لمونځ په جومات يا بل کوم پاک ځای کې وشي، ځکه ټوله ځمکه پاکه او د لمانځه لپاره د جومات په بڼه ګرځول شوې ده.

وږی به يا صبر وکړي او حرامو ته له نږدېوالي به د خپل عزت ساتنه وکړي او د لوږې به مړ شي، يا به د بلې کومې جريمې ښکار شي، د بېلګې په ډول غلا او غصب به وکړي يا به بله داسې ناوړه چاره تر سره کړي، چې د امله به يې ټولنه ګډه وډه شي او هم به د ټولنې امن ته زيان ورسوي او اسلام تل هغه قضيې او موضوع ته ارزښت ورکړی، چې د ټولنې امن پکې تضمين او ساتل شوی وي.

د همدې له امله دا يوه نوړې د جومات له ودانولو ډېره غوره ده.

او د اړينو حاجتونو او اړتياوو طلب، لکه خوراک او پوښاک، د علم له طلب نه مخکې دي.

- دغه راز ابن مبارک رحمه الله د اولوياتو (لومړيتوبونو) په ترتيب کې دې ته ژمن و، چې د الله تعالی په لاره کې جهاد کول، له دې نه مخکې دي چې سړی ځان د دويمې فقهې په زده کړه بوخت کړي.

- عبدة بن سليمان ويلي:

موږ د روم په هېواد کې، يو ځل له ابن مبارک رحمه الله سره شپه مهال په مزل کې ملګري و، له بره نه پر موږ ورښت ورېده او د پښو لاندې ځمکه مو هم لمده او خټينه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

➢ ابن مبارک رحمه الله وويل:

(ابو محمده، مور ډېرې ورځې شپې، د ايلاء او ظهار په مسئلو کې تېرې کړې او ددې شپو په څېر شپې را نه پاتې دي).

ابن مبارک رحمه الله پر هغو شپو پښېماني څرګندوله، چې د دين په علم او پوهه کې يې تېرې کړې وې؛ ځکه دې چارې دی د روم له جهاد نه بوخت ساتلی و.

د لومړيتوبونو په اړه دا د ابن مبارک رحمه الله پوهه وه، دغه راز ابن مبارک رحمه الله به واجباتو او خيريه چارو کې هم د ترتيب لحاظ کاوه، دا د علم او فقهې يو باب دی، د تېر په پرتله اوس مسلمانان دې اهم باب ته ډېره اړتيا لري.

➢ د سلطنت او واکمنۍ په اړه د ابن مبارک رحمه الله دريځ دا و، چې د سلطان (باچا) شتون اړين او ضروري کار دی، خلک اړ دي چې د هر اړخيزو چارو ترتيب او تنظيم لپاره باچا ولري او له دې نه څوک سترګې نه شي پټولی؛ ځکه که باچا نه وي زور ور او ځواکمن به کمزوري وخوري.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ١٦ ص)

مواعظ عبدالله بن مبارک رحمه الله!

قال الله تعالى:

ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ. (النحل، ١٢٥)

وقال تعالى:

وَعِظْهُمْ وَقُل لَّهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾.(النساء)

➢ عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

د دنيا مينه وال او پر دنيا اخته خلک مخکې له دې، له دنيا څخه لاړل چې د دنيا تر ټولو خوږ شيز وڅکي او خوند يې تر لاسه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وويل: په دنيا کې خوږ څيز څه شی دی؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: د الله عز وجل معرفت او پېژندګلوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۳ ص)

علم او وېره!

په تاسې کې د ډېر علم خاوند ته پکار دي، چې د الله تعالی نه دې سخت وېرېدونکی وي.

او ده به ويل:

هغه سړی څنګه د ډېر علم د لرلو دعوه کوي، چې د کمې وېرې او زهد لرونکی وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۴ ص)

ورک شوی ورور!

- هېڅ شي دومره نه يم سترې کړی، څومره مې چې دا چاره ستومانه کوي، چې د الله عز وجل لپاره ورور او دوست نه مومم.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۴ ص)

- که يو سړی له سلو شيانو څخه ځان ساتي او له يو شي څخه ځان نه بندوي دا ورع (ځان ساتنه) نه ده.

او په چا کې چې د جهل (ناپوهی) يو خوی هم وي دا له جاهلانو څخه دی، تا نه دي اورېدلي چې الله تعالی نوح عليه السلام ته څه ويلي، کله چې نوح عليه السلام وويل:

اِنَّ ابۡنِيۡ مِنۡ اَهۡلِيۡ.(هود،۴۵)

الله تعالی ورته وويل:

اِنِّيۡۤ اَعِظُكَ اَنۡ تَكُوۡنَ مِنَ الۡجٰهِلِيۡنَ﴿۴۶﴾.(هود)(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دنيا مينه په زړه کې ده!

د دنيا مينه په زړه کې ده او ګناهونه ټول له زړه نه را چاپېره دي، زړه يې په منځ کې ايسار کړی دی د همدې له امله ستونزمنه ده، چې کله به خير ور رسيږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۶ ص)

د قرآن د ماناګانو پېژندل!

کله چې ستاسې يو کس په دومره کچه قرآن زده کړي، چې لمونځ يې پرې صحيح کېږي، بيا دې علم پيل کړي او د علم زده کړه دې خپله بوختيا وګرځوي، ځکه په علم سره د قرآن کريم ماناګانې پېژندل کېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۶ ص)

د نصيحت قبلول!

زموږ په زمانه کې داسې هېڅوک پاتې نه شو چې زه يې وپېژنم چې دی په پراخه سينه نصيحت قبلوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۶ ص)

د يوې ورځې خواړه!

- دنيا نه ده؛ مګر يوازې د يوې ورځې خواړه دي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۷ ص)

- يو کس ابن مبارک رحمه الله ته وويل: وصيت راته وکړه، ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: بې ګټې لیده، کاته پرېږده، د خشوع توفيق به درکړی شي، بې ګټې خبرې پرېږده، حکمت به دې نصيب شي، بې ګټې خواړه پرېږده، د عبادت توفيق به درکړی شي، د خلکو د عيبونو پلټل پرېږده، پر خپلو عيبونو د خبرېدا توفيق به درکړی شي، د الله په ذات کې بوختېدل او خبرې جوړول پرېږده، له شک او منافقت څخه به وساتل شي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۸ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاډمن اوسېدل!

- يو کس ابن مبارک رحمه الله ته وويل: زه مې له هغه کس نه ځان په ډېر بنه حال کې وينم، چې ظالمانه وژنه يې کړې وي.
ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: دا ته چې ځان په امن ګڼې، د هغه چا له عمل نه ډېر ناکاره عمل دی، چې ظالمانه وژل يې کړي وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۸ ص)

- د ابن مبارک رحمه الله ددې وينا مقصد دا دی، چې انسان پر خپل عمل ډاډ او باور لري او وېره نه لري دا د ظالمانه قتل نه ستره ګناه ده، متفق عليه حديث کې هم راغلي، رسول الله صلی الله عليه وسلم ويلي: (هېڅوک به هم پخپل عمل جنت ته داخل نه شي، صحابه و وويل: تاسې هم، د الله استازيه؟
رسول الله صلی الله عليه وسلم وويل: نه، زه هم په عمل جنت ته نه شم ننوتی؛ مګر هله چې الله تعالی مې پخپل فضل او رحمت کې پټ کړي).(صحيح البخاري، ۵۶۷۳، صحيح مسلم، ۲۸۱۶)

- شقيق وايي: ابن مبارک رحمه الله ته يې ملګرو وويل: کله چې له موږ سره لمونځ وکړې، ولې را سره نه کېنې؟
ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: د لمانځه نه وروسته د صحابه و او تابعينو څنګ ته ورځم او له هغو سره يم.
موږ ورته وويل: صحابه او تابعين چېرې دی؟
ابن مبارک رحمه الله وويل: خپل علمي بڼ ته ورځم، هغوی پکې ګورم او د هغوی نقش او چارې (عملونه) پکې تر لاسه کوم!
له تاسې سره څه کوم، تاسې خو د خلکو غيبتونه کوئ.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۹ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې سپک مه ګڼه!

- پر عقلمن لازم دي، چې د درېیو سپکاوی ونه کړي د عالمانو، باچا او ملګرو (دوستانو).

څوک چې د عالمانو سپکاوی کوي، اخرت یې له منځه ځي، څوک چې د باچا سپکاوی کوي، دنیا یې له منځه ځي او څوک چې د ملګرو او دوستانو سپکاوی کوي، سړیتوب او شرافت یې له منځه ځي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۰ ص)

- بشر بن الحارث وایي: عبدالله بن مبارک رحمه الله روان و او یو سړي ترې د یو حدیث په اړه وپوښتل، ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: دا د علم عزت نه دی!

بشر بن الحارث وایي: د ابن مبارک دا خبره مې ډېره زیاته ښه وګڼله او خوښه مې شوه.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۰ ص)

- ډېر ځلې یو عمل ډېر کوچنی وي؛ مګر د (خالص او سپېڅلي) نیت له امله هغه په ستر عمل بدل شي او ډېر ځلې یو عمل ډېر ستر وي؛ مګر د (ناسم او فاسد) نیت له امله کوچنی شي(او ثواب یې له منځه لاړ شي).(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۰ ص)

څلور خبرې!

څلور خبرې، چې د څلور زرو خبرو څخه انتخاب شوي دي.

۱: پر ښځه باور مه کوه!

۲: پر مال، مه غره کېږه!

۳: پر معده دې دومره خواړه مه باروه، چې طاقت یې نه لرې!

۴: له علم څخه دومره علم زده کړه، چې یوازې تاته ګټه رسوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۱ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زهد دعوه!

د خپل لورې، د زهد دعوه دې له زهده وباسي؛ ځکه ته پخپله د خپل ځان ثنا او ستاینه کوې.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۱ ص)

د رياء او شرک تر منځ توپیر!

که چېرې دوه کسان، په لاره کې سره ملګري شي، يو يې اراده وکړي، چې دوه رکعاته لمونځ وکړي؛ مګر د ملګري له امله يې پرېږدي، دا ريا ده او که د ملګري له امله يې وکړي (چې هغه يې وګوري) دا شرک دی.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۲ ص)

قرآن پرې لعنت وايي!

ډېر ځلې قرآن، د قرآن پر باروونکي (حافظ يا عالم) لعنت وايي، کله چې قرآن والا د خپل رب نافرماني کوي قرآن يې له سينې نه پرې غږ کوي په الله سوګند، زه ددې لپاره ستا په سينه کې ځای شوی نه يم، ايا ته د خپل رب نه حيا نه کوې؟!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۲ ص)

د مؤمن بادشاهي!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

دنيا د مؤمن لپاره زندان دی او په زندان کې يې سترې چارې صبر او غوسه زغمل دي د مؤمن لپاره په دنيا کې بادشاهي، راحت او خوشحالي نشته، د مؤمن بادشاهي، ارام او خوشحالي به په جنت کې وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۳ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېران او هديره!

عبدالله بن مبارک رحمه الله پر يو راهب ورتېرېده، د راهب يو لوري ته هديره وه او بل لوري ته يې ډېران وه، ابن مبارک رحمه الله راهب ته وويل: راهبه! تا سره هم د انسانانو خزانه ده او هم درسره د شتو (مالونو) خزانه ده او په دواړو کې د عبرت درس دی.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٣٣ ص)

د سپينو زرو خبرې!

ابن مبارک رحمه الله نه د لقمان حکيم ددې وينا په اړه وپوښتل شو چې زوی ته يې ويلي و: (که خبرې د سپينو زرو دي؛ نو چوپتيا د سرو زرو ده).

ابن مبارک رحمه الله وويل: ددې مانا دا ده، چې که د الله عز وجل د اطاعت او عبادت خبرې د سپينو زرو دي؛ نو د الله عز وجل د نافرمانۍ نه چوپتيا د سرو زرو ده.

(ابن المبارک لمحمد بن عثمان جمال، ۱۸۷ ص عن جامع العلوم و الحكم، ۱۱۷ ص)

ښکاره او پټ گناهونه!

څوک چې د ښکاره گناهونو له امله دوزخ ته ننوځي (په کړاو او سزا کې) له هغه چا نه کم دی، چې د ريا او شهرت له امله دوزخ ته ننوځي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۴ ص)

چا سره ناسته لرې؟

ستا ناسته دې له مسکينانو سره وي ځان ترې ساته او پام دې وي، چې له بدعتي سره ناسته، ولاړه ونه کړې.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۴ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- یو درهم چې د شک او شبهې له امله واپس کړم له دې نه راته غوره دی، چې شپږ لکه درهم خیرات کړم.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)
- د ابن مبارک رحمه الله نه د تواضع د مانا په اړه وپوښتل شو، هغه وویل: پر شتمنو کبر کول!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)

صحیح حدیث!

ابن مبارک رحمه الله ویلي:

په صحیح حدیث سره انسان د کمزوري حدیث نه را ایساریږي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)

یانې ډېره کره خبره ده، صحیح احادیثو سره لوستونکي دې ته نه اړ کېږي، چې ضعیفو او کمزورو احادیثو ته ور وګرځي.

د صحابه و اختلاف!

د صحابه و خپلمنځي جنګونه د فتنې په مانا وو، زه د دوی د هېڅ یو کس په اړه نه وایم چې دی په فتنه کې اخته شوی و.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)

د مرجئه و سره مخالفت!

- ابن مبارک رحمه الله ته وویل شو، شیبان وایي، چې ته مرجئي یې؟!

ابن مبارک رحمه الله وویل: شیبان دروغ ویلي، زه په درېیو شیانو کې له مرجئه و سره مخالف یم.

- ❖ مرجئه وایي: ایمان له عمل پرته قول دی او زه وایم: ایمان قول او عمل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ مرجئه وايي: د لمانځه پرېښودونکی نه کافر کېږي او زه وایم کافر کېږي!

❖ مرجئه وايي: ایمان نه زیاتیږي او نه کمېږي او زه وایم، ایمان هم زیاتیږي او هم کمېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳٦ ص)

هېنداره!

➢ ابن مبارک رحمه الله ویلي:

زړه د هېندارې په څېر دی، ډېر وخت لپاره چې په لاس کې پاتې شي زنګ نیسي یا د ځاروي په څېر دی چې ترې غافل شوې، مخ درنه ګرځوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳٦ ص)

علم او دنیا!

د طالب العلم په حال تعجب کوم چې له ایمان او علم سره ـ سره ځان د دنیا مینې ته وربولي، دغه راز ده ویلي: د عالم لپاره شرط دا دی، چې په زړه کې به یې د دنیا مینه نه وي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۷ ص)

یادونه:

➢ د ابن مبارک رحمه الله د خبرې هدف دا دی چې عالم او د علم طالب ولې له دنیا سره مینه وکړي، په داسې حال کې چې علم د دنیا حقیقت روښانه کړی، چې دنیا د الله عز وجل په وړاندې د ماشي د وزر په کچه وزن او ارزښت نه لري، بیا نو څنګه له دنیا سره مینه کېدلی شي؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا سره د مینې او دنیا کې د کار کولو توپیر دا دی، چې دومره کار پکې پکار دی، چې انسان پرې ځان، نورو خلکو ته د حاجت او اړتیا نه خلاص کړي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۷ ص)

- سوید بن سعید وایي: یو ځل مې ابن مبارک رحمه الله په مکه مکرمه کې ولید، د زمزم اوبو ته ورغی، یو گوټ اوبه یې ترې وڅکلې بیا یې د قبلې لوري ته مخ کړ ویې ویل:

ای الله! د مؤمل زوی مورږ ته د ابو الزبیر نه حدیث را نقل کړی او هغه د جابر نه او جابر رضي الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم نه حدیث نقل کړی، نبي صلی الله علیه وسلم ویلي:

«مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ».(مسند امام أحمد، ابن ماجه)

ژباړه: د زمزم اوبه چې کوم حاجت لپاره وڅکلی شي، حاجت یې پوره کېږي.

- ای الله! زه یې ددې لپاره څکم چې د قیامت د ورځې تندې نه پرې خلاص شم، بیا یې د زمزم اوبه وڅکلې.(سیر اعلام النبلاء، ۸/ ۳۹۳)

یادونه:

- د سلف صالحینو رحمهم الله ټول فکر او فهم د اخرت په اړه څرخېده او د اخرت چارو د دوی زړونه، روحونه او عقلونه بوخت ساتلي وو، تل به یې د اخرت په اړه فکر او پام کاوه.

ډېری خلک ددې حدیث په مانا کې د دنیا اهمو چارو ته ورگرځي؛ مگر ابن مبارک رحمه الله په دې حدیث سره د قیامت ورځې ته ورځي او خپله اصلي اړتیا په پام کې نیسي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۸ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

➢ ابن المبارک رحمه الله وايي: مور هغه مهال د ادب په لټه کې شو، چې ادب ورکونکي (عالمان) مو د لاسه ورکړل.(حلية الاولياء، ۱٦۹/۸)

یادونه:

له ادب نه مراد، ټول پټ او ښکاره اسلامي اداب دي.

او ادب ورکوونکي (مؤدبین) هغه عالمان دي، چې خلک په سلوک او د ادابو په عملي تطبیق کې د هغوی پیروي او د هغوی په خبر عمل کوي.

فقدان نه مراد ورکېدل نه، بلکې د دوی مړینه ده.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۹ ص)

ناپوه (جاهل) ته د تعلیم ورکولو طریقه!

➢ یو سړي د ابن مبارک رحمه الله په خنگ کې اپرنجی وکړ او الحمدلله یې ونه ویله:

ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: د اپرنجي په مهال سړی څه وايي؟

هغه کس وویل: الحمدلله.

ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: یرحمك الله.(حلية الاولياء، ۱۷۰/۸)

➢ د رسول الله صلی الله علیه وسلم پر سنتو به څوک عمل کوي؟

د ابن مبارک رحمه الله په وړاندې د یوسف بن اسباط د عبادت طرز او طریقې یادې کړی شوې، ابن مبارک رحمه الله وویل: تاسې د هغو خلکو یاد وکړ، چې پر یاد یې شفاء غوښتل کېږي؛ مگر که ټول خلک د هغوی د عبادت طریقې خپلې کړي او ویې کاروي؛ نو د رسول الله صلی الله علیه وسلم پر سنتو به څوک عمل کوي؟

د ناروغانو پوښتنه به څوک کوي او جنازو ته به څوک ورځي؟

دې ته ورته یو شمېر نور د ثواب کارونه یې یاد کړل.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٤۰ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نېکانو خوشبويي!

ابن مبارک رحمه الله ته وويل شو، ملائک څنګه پوهېږي، چې انسان د نېکۍ اراده کړې ده؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: ملائک يې د نېکۍ خوشبويي حس کوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۰ ص)

د نېکانو ياد!

ابن مبارک رحمه الله ويلي: د الله عز وجل رحمت د نېکانو خلکو په ياد سره رانښکته کېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۰ ص)

وخت پر قرآن او د قرآن پر علم سينګار کړه!

يو سړي عبدالله بن مبارک رحمه الله ته وويل:

ابو عبدالرحمانه! زياتي وخت مې په څه شي کې تېر کړم؟

د قرآن په زده کړه کې او که د علم په طلب کې؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: دومره قرآن دې زده دی په څومره چې لمونځ کول صحيح کېږي؟

هغه کس وويل: هو.

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل:

بيا دې نو زياتي وخت د هغه علم په طلب کې وکاروه، چې قرآن کريم پرې پېژندل کېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۱ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوكه كېدل دي نه جرأت!

ابن مبارك رحمه الله ويلي: ستاسې يو كس دې داسې نه وايي، چې فلانكى د الله عز وجل په وړاندې څومره زړور دى؟

بې شكه الله عز وجل ستر عزتمن او له دې نه لوړ او پاك دى، چې څوك دې د هغه په وړاندې جرأت وكړي، بلكې داسې دې ووايي: چې فلانكى پر الله تعالى څومره دوكه شوى دى.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۴۱ ص)

ايا نصيحت كوونكى شته!

يو سړي ابن مبارك رحمه الله ته وويل: ايا داسې څوك شته چې نصيحت وكړي؟

ابن مبارك رحمه الله ورته وويل: ايا داسې څوك پېژنې چې نصيحت قبول كړي او ويي مني.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۴۲ ص)

زهد او شتو نه ګټه اخيستل!

د دنيا نه په ګټه اخيستلو سره بنده له زهد نه، نه وځي(په دومره كچه ګټه اخيستل اړين دي) چې خپل مخ پرې خلكو ته د سوال كولو نه وساتي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۴۱ ص)

هغه مې لا تر اوسه ليكلې نه ده!

عبدالله بن مبارك رحمه الله ته چا وويل: ابو عبدالرحمانه، تر كوم وخت به ته دا حديث ليكې؟

ابن مبارك رحمه الله وويل: كېدى شي هغه كلمه چې ماته ګټه رسوي لا تردې دمه مې ليكلې هم نه وي!.(الطبقات الكبرى للشعراني، ۵۱/۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يادونه:

- دا هم نا اشنا ستره خبره ده، د ژوند لورې بدلوي، ابن مبارک رحمه الله هم وايي: د کوم هدف لپاره چې دا کاري لړۍ روانه ده، کېدی شي هغه خبره مې لا ليکلې هم نه وي؛ نو د هغې په لټه کې يم، څو يې تر لاسه کړم.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۳ ص)

قدر دې وپېژنه!

- يو سړي ابن مبارک رحمه الله ته وويل: وصيت راته وکړه!

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: خپل قدر دې وپېژنه!.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۳ ص)

په رښتيني بنه ځان پېژندل!

- ابن مبارک رحمه الله ويلي: کله چې انسان خپل ځان (نفس) وپېژني (له نفس سره د کمي او ګناهونو محاسبه وکړي) د نفس په وړاندې له سپي نه ډېر خوار او ذليل ګرځي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۴ ص)

د دين دوه برخې!

کېدی شي، چې أدب د دين دوه درېيمې برخې وي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۴ ص)

يادونه:

استاد صالح احمد شامي ددې وينا په اړه ليکي:

(دين فرائضو (احکامو) ادابو او اخلاقو ته شامل دی او له شک پرته ټولنيز (اجتماعي) او نفسي اداب او ښايسته اخلاق د ځومره والي په لحاظ سره له فرائضو او احکامو ډېر زيات دي).

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک للشامي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ سنيد بن داود وايي: له ابن مبارک رحمه الله نه مې د خلکو د ډولونو په اړه وپوښتل:

ابن مبارک رحمه الله وويل: عالمان، ما وويل: له بادشاهانو نه څوک غوره خلک دي؟ ويي ويل: زاهدان! يانې په حقه بادشاهان، هغوی چې پر خپلو نفسونو واکمني لري او له دنيا نه ډډه کوي.

ما وويل: له غوغاء نه څوک؟ يانې د هغوی نه چې د خلکو سره يې ګډ ژوند کې ونډه زياته وي او ظالمانه مشري کوي.

ويي ويل: خزيمة او ملګري يې! ما وويل: له ټيټ مرتبه خلکو نه؟

ويي ويل: هغوی چې د دوی په منځ کې ژوند کوي (دين يې د ژوند کولو لپاره وسيله ګرځولی وي او هغه کوي چې ددې په وسيله د دنيا هسکو څوکو ته ورسيږي).(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۵ ص)

سلطان الزهد!
دوه ولسمشران؟!

د زهد ولسمشر، د رعيت (ولس) له ولسمشر نه په مقام او مرتبه کې ستر دی!

د ولسونو ولسمشر خلک په امسا او متروکه را غونډوي او زاهد (پرهېزګار) له خلکو تښتي او خلک ورپسې وي.

(الطبقات الکبری للشعراني، ۵۱/۱)

يادونه:

د دې حکمت يا نصيحت په دې کيسه کې ولولئ.

امام شعراني په الطبقات، (۱/ ۵۱) او امام ذهبي په سير اعلام النبلاء (۸/ ۳۸۴) کې نقل کړي، اشعث بن شعبة وايي: کله چې هارون الرشيد باچا (رقة) ته راغی، هغه مهال عبدالله بن مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

رحمه الله هم راغی، د ابن مبارک رحمه الله د راتګ خبر چې خپور شو، خلک په ډېره بېړه او مینه د هغه لور ته را وځغلېدل، په اوړدو ـ اوږدو مزلونو یې ګاولې شلېدلې وې او په خاورو او ګردونو خړ پړ وو، د ابن مبارک رحمه الله ګېرچاپېره د خلکو سخته ګڼه ګوڼه وه او د خلکو د ګڼې ګوڼې له امله فضا ګرد و غبار نیولې وه، د امیر المؤمنین هارون الرشید ام ولده د لرګیو نه د جوړې ښګلې له برج نه رابښکاره شوه او د خلکو ګڼه ګوڼه یې چې ولیده ویې ویل: دا څوک دی؟ ورته وویل شو: دا د خراسان یو عالم دی!

هغې وویل: په الله تعالی قسم! اصل بادشاهي خو دا ده، د هارون الرشید څه بادشاهي ده، هارون الرشید ته خو خلک، د متروکې امسا، پولیسو او پوځیانو په وسیله راغونډولی شي (او ده ته خلک پخپله خوښه مینه او لېوالتیا را غونډ شوې دي).

حبیب جلّاب وايي: ابن مبارک رحمه الله نه مې وپوښتل: انسان ته څلور مرغلرې کوم غوره څیز ورکول شوی دی؟

ابن مبارک رحمه الله وویل: د عقل غریزه.

ما وویل: که عقل نه وي؟

ويي ويل: ښایسته ادب.

ما وویل: که ادب هم نه وي؟

ويي ويل: مهربان ورور چې ښه مشوره ورکوي.

ومې ويل: که دا هم نه وي؟

ويي ويل: اوږده چوپتیا.

ما وویل: که دا هم نه وي؟

ويي ويل: بیا ورته بېړنی مرګ غوره څیز دی!.(سیر أعلام النبلاء، ۳۹۷/۸)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخل او علم!

څوک چې پر علم بخيلي کوي، پر درېيو ځيزونو اخته کېږي.
يا په مرګ چې علم يې له منځه وړي.
يا په هېره، ياني علم يې ترې هېرېږي.
او يا د باچا (واکمن امير) پر خدمت او نوکرۍ اخته شي او علم يې له منځه لاړ شي.(سير أعلام النبلاء، ۳۹۸/۸)

ښېګڼې او بدګڼې!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

کله چې د انسان ښېګڼې پر بدګڼو بر لاسې شي، نو بيا د هغه بدګڼې نه يادېږي او هر کله چې د انسان بدګڼې پر ښېګڼو بر لاسې شي؛ نو بيا د هغه ښېګڼې نه يادېږي.

له څلورو د امن هيله مه لره!

- عقلمن خلک له څلورو شخه ځان په امن نه ګڼي.

له تېرې شوې ګناه څخه، ځکه پته نه لګي چې رب عز وجل به ورسره پکې څه معامله کوي.

له پاتې عمر څخه، ځکه پته نه لګي چې څومره پېښې او افتونه به پکې مخې ته راځي.

له ورکړل شوي فضيلت څخه، کېدی شي مکر او استدراج وي، له ډولي کړې شوې ګمراهۍ څخه چې ده ته هدايت ښکاري او هم يو ساعت لپاره د زړه له کږېدلو څخه؛.

ياد شوي ځيزونه له انسان نه دين اخلي او دی پرې نه پوهيږي؛.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۹ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- نعيم بن حماد وايي: عبدالله بن مبارک رحمه الله به په کور کې ډېره ناسته کوله.

چا ورته وويل: يوازېتوب کې تنګېږې نه؟! ابن مبارک رحمه الله وويل: څنګه يوازې يم؛ زه خو رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ملګری يم، يانې د هغه احاديث لولم او ځان له هغه سره احساسوم.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۹)

د زاهد (پرهېزګار) پېژندنه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: زاهد هغه کس دی، که دنيا تر لاسه کړي خوشحالېږي نه او که د لاسه يې ورکړي خفه کېږي پرې نه؛.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۵ ص)

زاهد!

يو ځل ابن مبارک رحمه الله ته وويل شو: ای زاهده!

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: عمر بن عبدالعزيز رحمه الله زاهد دی، چې دنيا يې مخې ته راغله ؛ نو يې پرېښوده او زه چې يم؛ نو ما له څه شي پرهېز کړی؟!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵٦ ص)

غوره زهد!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

ډېر غوره زهد هغه دی، چې پټ وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵٦ ص)

- ابو وهب المروزي وايي، له ابن مبارک رحمه الله نه مې وپوښتل: کبر څه ته وايي؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: کبر دې ته وايي، چې ته د نورو خلکو سپکاوی کوې او سپک يې ګڼې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا مې ترې وپوښتل، عجب (ځان غوښتنه) څه ته وایی؟
ابن مبارک رحمه الله وویل: عجب دې ته وایي: چې ته په دې اند يې چې دا څه شيان له ماسره دي دا له بل چاسره نشتَه، ما ته په لمونځ کوونکو کې د عجب (ځان غوښتنه) نه بد او ناکاره شی بل معلوم نه دی، یانې دا د مؤمنانو بد صفت دی.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۸ ص)

د عالمانو ادب!

د سفیان بن عیینه رحمه الله په حضور کې له عبدالله بن مبارک رحمه الله څخه د يوې مسئلې په اړه پوښتنه وشوه.
عبدالله بن مبارک رحمه الله وویل: موږ له دې څخه منع شوي يو چې د مشرانو (عالمانو) په شتون کې دې خبرې وکړو.

(سير اعلام النبلاء، ۴۲۰/۸)

د تقوا دليل!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: داود علیه السلام خپل زوی سلیمان علیه السلام ته ويلي و: ای زویه! درې څېزونه د سړي پر تقوا دلالت کوي.

۱: پر الله عز وجل ښایسته توکل کول، په هغه څه کې چې دې ته رسېدلي وي.

۲: د الله عز وجل په ورکړه ښه او ښایسته رضا کېدل.

۳: په غم او ازموینه کې ښایسته صبر کول.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۹ ص)

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: سړی هله عالم کېدلی شي، څو پورې چې د علم په طلب او لټه کې وي، کله چې د ځان په اړه دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

گومان وکړي، چې دی عالم شوی؛ نو په حقیقت کې دی ناپوه (جاهل) دی.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۹ ص)

نو څوک؟!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي: عالمان د پیغمبرانو وارثان دي کله چې دوی له خلکو نه تمې کوي، بیا به نو چا پسې اقتدا کېږي؟

سوداګر په ځمکه کې د الله تعالی امانتکار بنده ګان دي، کله چې دوی خیانت وکړي، بیا به نو له چاسره امانت اېښودل کېږي؟

غازیان د الله مېلمانه دي، دوی چې د غنیمت په مال کې خیانت وکړي، بیا به نو څوک پر دښمن کامیابیږي؟

زاهدان د ځمکې بادشاهان دي، دوی چې ریاکاران وي، بیا به نو د چا پیروي کېږي؟

چارواکي د خلکو ساتونکي دي، ساتونکی او شپون چې لېوه وي، بیا به نو څوک د ولس ساتنه کوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۶۰ ص)

پر دېوال لیکلې ګرښه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

که په دېوال دې نصیحت وموند، ورته وګوره، فکر پرې وکړه او نصیحت ترې واخله!

چا ورته وویل: فقهې سره څنګه وکړو؟

ابن مبارک رحمه الله وویل: فقه (علم) د اورېدو پرته نه سمیږي!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۶۰ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شکر!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ته وویل شو: رښتینی عالم څنګه پېژندل کېږي؟
ابن مبارک رحمه الله وویل:
رښتینی عالم هغه دی چې له دنیا څخه پرهېز کوي او د اخرت چاروته کلکه پاملرنه کوي.
(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦١ ص)

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ته وویل شو: مورږ ته پر څه شي، د شکر ادا کول پکار دي؟
ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: تاسې ته مناسب دي، چې د اخرت په زیاتوالي او د دنیا په کمي او نقصان شکر ادا کړئ!
او دا ددې له امله چې اخرت مو هله زیاتیږي، چې دنیا نقصاني شي او دنیا مو هله زیاتیږي، چې اخرت مو نقصاني شي.
(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦١ ص)

یوه نوړۍ؟!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:
وړي ته یوه نوړۍ ورکول راته د میزان په تله کې د جومات په ودانولو ډېر غوره دي، که څه هم چې په یوازې ډول مې جومات ودان کړی وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦١ ص)

د مور و پلار غیبت!

- د عبدالله بن مبارک رحمه الله په ناسته (مجلس) کې یو کس د بل کس غیبت وکړ، ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: که د غیبت کولو اراده لرئ؛ نو د مور و پلار غیبت مو وکړئ، ددې لپاره چې د نېکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارو بدلې مو پردي (اجنبي) ته لاړې نه شي، بلکې مور و پلار ته به مو ورسيږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک،٦٢ ص)

- دغه راز ابن مبارک رحمه الله ويلي:

که ما د چا غيبت کولی؛ نو د خپل مور و پلار غيبت به مې کړی وی؛ ځکه له نورو نه دوی زما د نېکيانو ډېر لايق او حقدار دي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٢ ص)

اړينه، مگر پرېښودل شوې توبه!

يو ځل عبدالله بن مبارک رحمه الله وويل:

له غيبت نه توبه دا ده، چې له هغه کس نه ښښنه وغواړې چې د چا غيبت دې کړی دی.

سفيان بن عيينه رحمه الله ورته وويل؛ بلکې له دې کس نه به د هغه خبرو په اړه ښښنه غواړې، چې د هغه په حق کې يې کړې وي.

(يانې هغه کس ته به وايي، چې ما ستا په اړه داسې او داسې خبرې کړې دي، ته ترې تېر شه او ښښنه راته وکړه).

ابن مبارک رحمه الله، سفيان بن عيينه رحمه الله ته وويل: دوه ځلې کړاو مه ورکوه.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٣ ص)

خوندور څېزونه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

ډېر خوندور څېزونه، له ملگرو دوستانو سره ناسته کول د کفايت (بسايني) لورته ورگرځېدل (چې د ژوند چارې يې هره برخه کې بسنه کوي او بل ته محتاج نه وي) او د الله عز وجل لپاره همېشنی دوستانه کول.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٣ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګ لپاره تياری!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

د مرګ لپاره تياری وکړه او هغه څه لپاره چې له مرګ نه وروسته دي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٣ ص)

طواف يې مبارک شه!

بې شکه يو سړی به د کعبې نه طواف کوي او خراسانيانو ته به ځان ښايي.

چا ورته وويل: دا به نو څنګه وي؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: دا کس دا خوښوي چې خراسانيان د ده په اړه ووايي، چې فلانکی مکه کې د طواف او سعيې لپاره اوسيږي، طواف او سعيې دې ورته مبارک وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦۴ ص)

د ښکار شبکه!

دې زمانه کې قاريانو د حرامو او شکمنو څيزونو خوراک ډېر کړی، تر دې چې د ګېډو او عورتونو په خوندونو کې ډوب شوي دي او له خپل علم نه يې د ښکار شبکه (جال) جوړه کړې، چې دنيا پکې ښکار کوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦۴ ص)

د ادب اهميت!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

موږ لږ غوندې ادب ته، له ډېر علم نه زياته اړتيا لرو.

(من مواعظ و اقوال الصالحين، ٦٩ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- یو سړی ابن مبارک رحمه الله ته راغی، ورته یې وویل:

وصیت راته وکړه! ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: د الله لحاظ ساته او د مراقبې حال کې اوسه!

هغه کس وویل: د الله مراقبت او لحاظ ساتل څه مانا؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: د الله عز وجل نه حیاء کوه!.

(مو مواعظ و اقوال الصالحین، ۷۰ ص)

له بدعتي سره مه کېنه!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

ستا ناسته دې له مسکینانو سره وي او له بدعتي سره د ناستې نه ډډه وکړه!.(من مواعظ و اقوال الصالحین، ٦٣ ص)

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي: دېرش کلونه مې د ادب زده کړه وکړه او شل کلونه مې د علم زده کړه وکړه، سلفو به لومړی ادب زده کاوه او بیا به یې د علم زده کړه کوله.(موسوعة الاداب الاسلامية، ۱۵ ص)

- د سلفو صالحینو څخه یو کس خپل زوی ته ویلي و: زویه، چې د ادب یو باب زده کړې، دا راته له دې نه غوره ده، چې ته د علم اویا بابونه زده کړې.(موسوعة الاداب الاسلامية، ۱۴ ص)

- مخلد بن حسین، ابن مبارک رحمه الله ته ویلي و:

موږ د ډېرو احادیثو له زده کړې نه، د ډېرو ادابو زده کړې ته ډېر محتاج یو. (موسوعة الاداب الاسلامية، ۱۴ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی ادب بیا علم!

ابن مبارک رحمه الله وایي: دېرش کلونو کې مې ادب زده کړ او شلو کلونو کې مې علم زده کړ، صحابه کرامو رضي الله عنهم به لومړی ادب زده کاوه او بیا به یې علم زده کاوه.(موسوعة الاداب الاسلامية، ١٦)

پټ او ښکاره ګناهونه!

څوک چې د ښکاره ګناهونو له امله دوزخ ته ننوځي، د عذاب او سزا په اعتبار به له هغه چا څخه کم وي، څوک چې د ریاء، سمعت او شهرت له امله دوزخ ته ننوځي.(تنبيه المفترين، ٩٥)

عالمانو کمښت!

اسلامي اداب مو په داسې وخت کې طلب کړ، چې ادب ورکوونکي شیخان او عالمان مو د لاسه ورکړي وو.(حلية الأولياء، ٨/ ١٦٩)

د مال او دنیا نه دومره ګټه تر لاسه کول، چې انسان پرې خپل مخ د خلکو په وړاندې د سوال نه وساتي څه باک نه لري او نه پرې انسان د زهد له مرتبې نه وځي.(الطبقات الكبرى للشعراني، ١/ ٥٢)

له ناپوهۍ سره عزت نشته!

د هغه چا پر حال تعجب پکار دی، چې علم نه تر لاسه کوي او ځان لپاره د عزت تمه لري.(سير أعلام النبلاء، ٨/ ٣٩٨)

د زهد تعریف!

زاهد هغه څوک دی، که دنیا ورته ورسیږي، پرې خوشحالیږي نه؛ او چې د لاسه یې ورکړي پرې غمجن کیږي نه؛.

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک رحمه الله، ٥٥)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل تواضع!

ابن مبارک رحمه الله ويلي: اصل تواضع دا ده، چې د هغه چا په وړاندې ځان ښکته کړې، څوک چې په دنيوي ژوند او نعمتونو کې له تانه ښکته وي، څو دا حقيقت څرګند شي، چې ته د دنيا او شتو له امله پر هغه فضيلت نه لرې او د هغه چا نه ځان لوړ ونيسه، چې په دنيا او شتو کې ستا نه لوړ وي، څو هغه ته دا حقيقت څرګند شي، چې هغه د دنيا له امله پر تا هېڅ فضيلت او غوره والی نه لري.
(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک، ٥٦)

يادونه:

د ابن مبارک رحمه الله دا وينا هم د سرو زرو پر اوبو د ليکلو ارزښت لري.(فاروقي)

قرآن داسې ولولئ!

نعيم بن حماد رحمه الله وايي: يو سړي ابن مبارک رحمه الله ته وويل: بېګاه شپه مې ټول قرآن کريم په يو رکعت کې ولوست، عبدالله بن مبارک رحمه الله ورته وويل: زه داسې سړی پېژنم، چې ټوله شپه يې تر سهاره پورې يوازې د يو ايت (أَلْهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ) په بيا ـ بيا لوستلو تېره کړه او دا طاقت يې پيدا نه کړ، چې ترې مخکې بل ايت ته تېر شي.

ابن مبارک رحمه الله خپله ځان يادوه؛ مګر هغه سړي ته يې ځان ښکاره نه کړ.(سير أعلام النبلاء، ٧/ ٦١٤)

(c) ketabton.com: The Digital Library

جهنم!

یو ځل د ابن مبارک رحمه الله په مجلس کې د جهنم یاد وشو، هغه وویل:

عجبت لشيطان أتى الناس داعيا-إلى النار وانشق اسمه من جهنم.

ژباړه: تعجب دی چې شیطان خلک اور (نار) ته بلي، دا په داسې حال کې چې د دوزخ د اور نوم له جهنم څخه اخیستل شوی دی.

(سير أعلام النبلاء، ٧/ ٦٢٣)

د ادب سینګار!

یحیی بن یحیی اللیثي رحمه الله وایي: یو ځل موږ د امام مالک رحمه الله د احادیثو په علمي حلقه کې ناست وو، څوک راغی، چې عبدالله بن مبارک رحمه الله راغلی او درسي ناسته کې د کېناستو اجازه غواړي، امام مالک رحمه الله هغه کس ته وویل: اجازه ورکړئ، چې را ننوځي، ابن مبارک رحمه الله چې مجلس ته راننوت، امام مالک رحمه الله د هغه لپاره د ناستې په ځای کې وخوځېده او له ځان سره نږدې یې ورته د ناستې ځای ورکړ، له دې مخکې مې داسې څوک نه و لیدلی، چې امام مالک رحمه الله دې د احادیثو په درسي ناسته کې هغه ته خوځېدلی وي او ځای دې یې ورکړی وي، د احادیثو قاري، د احادیثو استاد امام مالک رحمه الله ته احادیث لوستل او درس جاري و.

کله به چې څه شي باندې ورتېرېده؛ نو امام مالک رحمه الله به ترې پوښتل: ابن مبارکه! ستاسې مذهب په دې کې څه شی دی؟

یا له تاسې سره په دې اړه څه علم او ځواب دی؟ ابن مبارک رحمه الله مې لیده، چې په ډېر ادب او ښایسته طریقې به یې ځواب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکاوه، بیا د ادب له مخې پاڅېده او له درسي حلقې نه ووت، امام مالک رحمه الله د هغه ادب خوښ کړ او د هغه د ادبي او علمي سلوک ستاینه یې وکړه، بیا امام مالک رحمه الله مور ته وویل: دا ابن مبارک رحمه الله دی، د خراسان فقیه او عالم دی.

(سیر أعلام النبلاء، ۷/ ۶۳۰)

یو ځل د سفیان بن عیینه رحمه الله په حضور کې د ابن مبارک رحمه الله نه د یوې مسئلې پوښتنه وشوه، عبدالله بن مبارک رحمه الله په ډېر ادب وویل: مور له دې نه منع کړی شوي یو، چې د خپلو مشرانو او عالمانو په مخکې دې خبرې وکړو.

(سیر أعلام النبلاء، ۶۳۱/۷)

د (۱۰۰۰) کسانو دوستانه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله په علمي سفرونو کې ځانګړی مقام او تاریخ لري، یو ځل یې د (مرو) نه د (رسی) سیمې پورې یو زر کیلو متره مزل ددې لپاره وکړ، چې د امام حسن بصري رحمه الله یو اثر کره او ثابت کړي، کوم چې د هارون بن المغیرة سره و، هغه ته ورغی، هارون بن مغیره وایي: زما څنګ ته راغی او له سورلۍ نه هم ښکته نه شو، ما ورته وویل: اسماعیل بن مسلم نه مې اوریدلي او هغه له حسن څخه او د امام حسن بصري رحمه الله دا اثر یې کره ثابت او کره واوریده: لا تشتري مودة الف رجل بعداوة رجل واحد.

ژباړه: د زرو کسانو دوستانه د یو کس پر دښمنۍ مه اخله.

بیا ابن مبارک رحمه الله هارون ته وویل: یوازې همدې حدیث پسې له (مرو) نه دلته راغلی یم.(مواعظ عبدالله بن مبارک رحمه الله، ۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوره ګاونډیتوب!

د عبدالله بن مبارک رحمه الله د کور څنګ ته یو یهودي اوسېده، یو وخت یهودي د کور د خرڅولو اراده وکړه، دوه زره دینار یې د کور قیمت وټاکه، خلکو ورته وویل: ستا کور د دوه زره دینارو ارزښت نه لري، یو زر دینار یې مناسبه بیه ده.

یهودي وویل: (۱۰۰۰) دینار د کور بیه ده او (۱۰۰۰) دینار د ابن مبارک رحمه الله د ګاونډیتوب بیه ده، ابن مبارک رحمه الله چې خبر شو، یهودي ته یې (۱۰۰۰) دیناره ورکړ او ورته یې وویل: کور مه خرڅوه، همدلته پاتې شه، دا د ابن مبارک رحمه الله حسن تعامل او غوره اخلاق و.(الشیخ عبدالکریم الصالح)

د حساب نه وېره!

قاسم بن محمد د ابن مبارک رحمه الله همزولی او ملګری وایي: د امام عبدالله بن مبارک رحمه الله به د خلکو په منځ کې ډېر عزت او درناوی کېده، له ما سره یو مهال دا فکر پیدا شو، چې دا څه لامل دی، چې د ده دومره زیات درناوی کېږي، که د عبادتونو خبره وي؛ نو دی لمونځ کوي، موږ هم لمونځ کوو، دی روژه نیسي موږ هم روژه نیسو، دی حج کوي، موږ هم حج کوو او که دی جهاد کوي، موږ هم جهاد کوو، یو ځل یوې غزا ته د سفر په لاره وو، د لارې په اوږدو کې یو دمه ځای کې ناست و، شپه وه، ناڅاپه ډیوه مړه شو او تورتم شو، څو شېبې وروسته هماغه ډیوه رڼا یا د رڼا لپاره بله کومه وسیله روښانه شوه، ګورم چې د ابن مبارک رحمه الله له سترګو نه اوښکې بهېدلي او ګیره یې پر اوښکو لمده وه، هماغه شېبه زه پوه شوم، چې ابن مبارک رحمه الله ته ددې تیارې او تورتم له امله د اخرت د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځې سخته تياره ور ياده شوې د حساب ويره ورسره پيدا شوه، دې تيارې نه يې درس او عبرت واخيست او د اخرت د ورځې تياره يې خپل مخ ته ودروله او ويې ژړل، د همدې حال په ليدو زما اندېښنه ځواب شوه او دا يقين مې کره شو، چې ابن مبارک رحمه الله د الله عز وجل مخ کې درېدلو نه او د حساب نه د وېرې له امله پر موږ غوره کړی شوی او همدا يې د فضيلت معيار دی، که څه هم چې زموږ او د ابن مبارک رحمه الله عبادتونه او نېکې چارې سره يو ډول دي.(تاريخ بغداد)

دا د ژوندي زړه ځانګړنه ده، چې هر بدلون او حالت نه زده کړه کوي، زړه چې کله د الله عز وجل په مينه، ويره او عبادت ډک او ښايسته وي، بيا ترې داسې فکر او احساس سرچينه اخلي.

سخاوت ترې زده کړه!

د ابن مبارک رحمه الله رأس المال (اصل شتمني) څلور سوه زره ديناره و، هغه ډېر هوښيار سوداګر هم و، هر کال به يې د سوداګرۍ له ګټې سل زره ديناره د صدقې په ډول، د عبادت، زهد او علم پر خاوندانو لګول.(البداية والنهاية، ١٠/ ٢٠٢٠)

مرغلره په ډېران کې؟!

حسان او سويد د ابن مبارک رحمه الله ملګري وايي: کله چې ابن مبارک رحمه الله شام ته د جهاد لپاره تله، موږ ورسره هم وو، کله يې چې د هغه ځای د خلکو عبادت کول، غزاګانو کې برخه اخيستل او هره ورځ جهادي ډلګۍ استول وليدل، موږ ته يې مخ را واړوه او ويې ويل: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، افسوس د عمر په هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځو او شپو چې موږ د شعر په علم او زده کړه کې تېرې او سبا کړې او دلته مو د جنت دروازې خلاصې پرېښودې دي.

راوي وايي، بيا ابن مبارک رحمه الله روان و، موږ هم ورسره روان وو؟ دغه مهال موږ پر يو ورتېر شو، چې په لوړ غږ يې دا بيت زمزمه کاوه.

أذلني الهواء فأنا الذليل وليس إلى الذي اهوى سبيل

ژباړه: خواهش خوار او ذليل کړی يم زه ذليل يم او نشته نجات د هغه کس لپاره چې د خواهش پيروي او د هغې لاره وي.

ابن مبارک رحمه الله د لستوني نه (کاغذ) را وويسته او دا بيت يې وليکه، موږ ورته وويل: د شعر هغه بيت ليکئ، چې دا مو واورېده؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: هغه مثل (متل) مو نه دی اورېدلی، چې وايي: رُبَّ جَوْهَرَةٍ فِيْ مَزْبَلَةٍ.

ژباړه: ډېر ځلې مرغلره په ډېران کې موندل کېږي.

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک رحمه الله، ۵۷)

د ابن مبارک رحمه الله د شعر له ګلبڼ نه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله فضيل بن عياض رحمه الله ته يو ليک استولی و، چې د ليک په مضمون کې يې فضيل رحمه الله ته تيزي ورکوله او جهاد ته يې هڅولی و دا ليک يې (۱۷۷ هـ) کې هغه ته ستولی و او دا بيتونه پکې و.

يَا عَابِدَ الحَرَمِيْنِ لَوْ أَبْصَرْتَنَا لَعَلِمْتَ أَنَّكَ فِي العِبَادَةِ تَلْعَبُ

ژباړه: ای په حرمينو کې عبادت کوونکيه! که ته موږ وګورې؛ نو پوه به شې چې ته په عبادت کې لوبې کوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنْ كَانَ يَخْضِبُ جِيْدَهُ بِدُمُوعِهِ   فَنُحُورُنَا بِدِمَائِنَا تَتَخَضَّبُ

ژباړه: که څوک وي، چې خپل اننگي پر اوښکو لمدوي، نو زموږ گرېوانونه زموږ پر وينو لمديږي.

أَوْ كَانَ يُتْعِبُ خَيْلَهُ فِي بَاطِلٍ   فَخُيُولُنَا يَوْمَ الصَّبِيحَةِ تَتْعَبُ

ژباړه: يا دې دا سړی چې ستړی کوي خپل آس په باطل او بې گټې چارو کې، نو زموږ آسونه د سهار په وخت (بريد) کې ستړي کېږي

رِيحُ العَبِيْرِ لَكُمْ وَنَحْنُ عَبِيْرُنَا   رَهَجُ السَّنَابِكِ وَالغُبَارُ الأَطْيَبُ

ژباړه: د مشکو خوشبويي دې ستاسو وي؛ او زموږ لپاره ډېره ښايسته خوشبويي د آسونو د پښو گرد و غبار دی.

وَلَقَدْ أَتَانَا مِنْ مَقَالِ نَبِيِّنَا   قَوْلٌ صَحِيْحٌ صَادِقٌ لاَ يُكْذَبُ

ژباړه: او په تحقيق سره راغلی دی موږ ته د نبي قول، چې رينښتنی او صحيح قول دی او نبي صلی الله عليه وسلم دروغ نه وايي.

لاَ يَسْتَوِي وَغُبَارُ خَيْلِ اللهِ فِي   أَنْفِ امْرِئٍ وَدُخَانُ نَارٍ تَلهبُ

ژباړه: د الله تعالی په لاره کې د آسونو د پښو گرد او د اور لوگی چې بليږي، دواړه د يو سړي په پوزه کې نه جمع کېږي.

هَذَا كِتَابُ اللهِ يَنْطِقُ بَيْنَنَا   لَيْسَ الشَّهِيْدُ بِمَيِّتٍ لاَ يُكْذَبُ

ژباړه: دا د الله تعالی کتاب دی، چې زموږ په منځ کې غږيږي، شهيد (عبث مړ نه دی) او د الله تعالی کتاب دروغ نه وايي.

(سير أعلام النبلاء، ٨/ ٤١٢)

(پای)

سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا الله أنت أستغفرك و أتوب إليك

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library